

ЕКОНОМІЧНА ПРИРОДА І РОЛЬ ІНВЕСТИЦІЙ В АПК

Г.В.СЕНІНА – аспірант, Херсонського ЕПІ

Орієнтація економіки в Україні на розвиток ринкових відносин, становлення різних форм власності та організації виробництва на фоні кризової ситуації в національній економіці вимагає радикальної реорганізації та активізації економічної політики АПК, у першу чергу, структурної та інвестиційної. Агропромисловий комплекс, особливо сільське господарство, це сфера особливого стратегічного значення яка потребує з боку держави посиленої уваги і підтримки.

У економічно розвинених країнах в останні десятиріччя чітко визначається тенденція скорочення в сільському господарстві чисельності ферм і збільшення їх розмірів, поряд з ростом концентрації і великомасштабності виробництва. Зазначені структурні зміни в основі продовольчої системи – сільському господарстві – є результатом взаємодії багатьох чинників: політики держави, науково-технічного прогресу в області технічної оснащеності підприємств АПК і технологій, динаміки опитування, кон'юнктури ринку.

Поняття сутності інвестицій зустрічається в наукових працях американських учених – спеціалістів у сфері агробізнесу Е.Касла, М.Бекера та А.Нелсона. Вони розуміють під інвестиціями додаткові вкладення коштів в основні і оборотні фонди в процесі господарської діяльності. У сільському господарстві ці економісти підрозділяють інвестиції на чотири категорії:

- 1) заміна фізично або морально застарілого обладнання;
- 2) впровадження та освоєння нових технологій, а також засобів механізації з метою скорочення витрат і збільшення прибутків;
- 3) розширення існуючих підприємств і виробничих потужностей;
- 4) розвиток нових виробництв.

Відповідно до Закону України "Про інвестиційну діяльність" від 18.09.91 р., під інвестиціями розуміються "...усі види майнових і інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти усіх видів діяльності".

Таким чином, Закон України "Про інвестиційну діяльність" діє незалежно від форм власності. Це повинно було відкрити широкі можливості для процесу розширеного відтворення в аграрному виробництві, забезпечити повний захист прав, інтересів і майна підприємців усіх форм власності та організації виробництва.

Сільське господарство як центральна ланка АПК має перейти на індустріальну основу на базі прогресивних ресурсозберігаючих

технологій. Ця найважливіша вимога ринкової економіки з метою підвищення конкурентоспроможності підприємств, що потребує значних інвестицій, раціонального рівня фондооснащеності сільськогосподарського виробництва. Необхідно створити умови для відновлення і розвитку спеціалізації, концентрації, кооперації й агропромислової інтеграції на основі інституціональних перетворень і забезпечити необхідні розміри інвестицій для оптимізації відтворювальних процесів в АПК.

Дуже важливим у Законі є положення про те, що інвестори можуть виступати в ролі вкладників, замовників, кредиторів і т.д., що цілком відповідає принципам ринкової економіки. За умови розробки діючого економічного механізму реалізації даного закону і державної програми розвитку аграрного сектора це буде сприяти удосконаленню господарського механізму АПК, забезпечувати поліпшення виробничої і ринкової інфраструктур, виникнення нових і розвиток діючих каналів реалізації агропромислової продукції.

В умовах наростаючого дефіциту матеріальних і фінансових ресурсів необхідно створити умови для притоку іноземного капіталу шляхом організації спільних з закордонними партнерами підприємств по виробництву, збереженню, транспортуванню і переробці продукції, а також у сфері торгівлі й агросервісу. Проте, притягнення іноземних інвесторів в агропромислову сферу виглядає в даний час проблематичним, тому що економічно розвинені країни (де спостерігається надвиробництво агропромислової продукції) зацікавлені у використанні українського ринку для збуту своєї продукції і не зацікавлені у розвитку аграрного виробництва в Україні.

В даний час інвестиції повинні направлятися в першу чергу на технічне переозброєння і реконструкцію основних виробничих фондів підприємств сільськогосподарського виробництва, підвищення родючості ґрунтів, забезпечення необхідного рівня виробництва і удосконалювання ринкової інфраструктури, системи збуту продукції.

В процесі планування і прогнозування інвестицій вони повинні направлятися на ті об'єкти, що об'єктивно можуть розглядатися як осередок економічної стабілізації і створення експортного потенціалу, де матеріалізація капіталовкладень у вигляді основних фондів забезпечить максимальне збільшення виробництва продукції, капітало- і ресурсівдачі.

Рішення про розміщення капіталовкладень відносяться до числа найбільш важливих з прийнятих підприємством (фірмою). Внаслідок цього до них варто ставитися дуже обережно. Загальновідомо, що висока капіталомісткість продукції веде до низької рента-

бельності підприємства, що обумовлюється такими основними причинами:

– по-перше, висока капіталомісткість сприяє посиленню конкурентної боротьби, особливо коли продажі мляві, а потужності використовуються не повністю. Подібна ситуація і веде насамперед до зниження цін на продукцію і до «торгівельних війн»;

– по-друге, припинення виробництва, може потягнути за собою настільки значні втрати, що підприємство (фірма) буде мати намір боротися до останнього;

– по-третє, встановлення граничних цін на продукцію (послуги) є звичайною практикою в умовах високої капіталомісткості.

Слід зазначити, що виробництво з низькою капіталомісткістю має переваги в конкурентній боротьбі з суперниками – підприємствами з високою капіталомісткістю. Це положення особливо правильно для тих випадків, коли конкурентна боротьба характеризується високим загостренням, а основний капітал використовується не повністю, що дуже характерно для фондостворюючих галузей АПК України. Якщо інвестори вирішили здійснити значні вкладення у виробничі потужності підприємства, необхідно забезпечити істотний приріст виробітку продукції у розрахунку на одного робітника, щоб не допустити зниження ефективності даного підприємства, його рентабельності. Підприємства з високою продуктивністю праці і низьким показником окупності капіталу можуть бути в декілька разів більш рентабельними, ніж підприємства з низькою продуктивністю праці і високими зобов'язаннями щодо капіталу.

Техніка зіставлення інвестованого капіталу з розміром доданої вартості відкриває широкі можливості для порівняльного аналізу між підприємствами, що відносяться не тільки до сільського господарства, але і до інших галузей національної економіки.

Література:

1. Долан Э. Дж., Линдсей Д. Макроэкономика (пер. с англ. В. Лукашевича и др., под общ. ред. Б. Лесовика).
2. Макконнел К. Р., Брю С. Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика. В 2 т. Пер. с англ. - М.
3. Комаров В. Развитие инвестиционной деятельности. Финансы. - М., 1996.
4. Черняков Б. Р. Аграрный сектор США в конце XX века. - М., 1997.